

WWF ACTIEAGENDA POST-COVID MEI 2020

GOED ZORGEN VOOR NATUUR IS GOED ZORGEN VOOR ONSZELF

Onze menselijke gezondheid is nauw verbonden met de staat van de natuur. De huidige manier waarop wij met de natuur omgaan, leidt tot vernietiging van leefgebieden en biodiversiteit en daarmee tot gunstige voorwaarden voor de verspreiding van besmettelijke ziektes die hun oorsprong vinden in wilde dieren. De COVID19 pandemie is een wake-up call van onze dramatische manier van omgaan met de natuur. Nu is het moment om kwetsbare natuurgebieden beter te beschermen, de illegale en niet-gecontroleerde handel in wilde dieren te stoppen, het evenwicht in natuur te herstellen en klimaatverandering tegen te gaan.

Het beschermen en versterken van natuur wereldwijd én in Nederland is belangrijker dan ooit. Sterke, robuuste natuur houdt zichzelf beter in stand, kan de impact van menselijke activiteiten beter opvangen en maakt ons minder kwetsbaar voor virussen die hun oorsprong vinden in wilde dieren. Ook kan gezonde natuur beter in diensten en baten voor mensen voorzien. Gezonde natuur en een sterke biodiversiteit is immers cruciaal voor onze voedselvoorziening, levert schone lucht en water. Natuur kan daarmee een bondgenoot zijn om economie en samenleving veerkrachtiger te maken voor onvoorziene omstandigheden.

Het Wereld Natuur Fonds pleit er voor om het potentieel aan investeringen en beleidskeuzes van het Nederlandse kabinet hand in hand te laten gaan met de zorg voor de natuur. Goed zorgen voor natuur is goed zorgen voor onszelf.

De oproep van WWF:

1. INVESTEER IN GEZONDE NATUUR

- Investeer in herstel van bos en voorkom ontbossing
- Stop stroperij en de illegale handel in wildlife producten
- Investeer in heel Nederland in meer natuur

2. VERANKER NATUUR IN ANDERE MAATSCHAPPELIJKE OPGAVEN

- Zet natuuro oplossingen in voor waterveiligheid
- Versnel de transitie naar natuurvriendelijke kringlooplandbouw
- Maak zorg dragen voor natuur economisch rendabel

3. STIMULEER INTERNATIONALE AMBITIE EN SAMENWERKING

- Maak wereldwijd stevige afspraken voor het herstel van natuur
- Heb oog voor lokaal
- Pak als Europa een voortrekkersrol

1. INVESTEER IN GEZONDE NATUUR

Investeer in herstel van bos en voorkom ontbossing

Bossen zijn onmisbaar: ze herbergen miljoenen soorten en zijn een belangrijke bondgenoot in onze strijd tegen klimaatverandering. Bomen slaan CO₂ op in hun wortels, stammen en de bodem, en ze stoten zuurstof uit. Helaas is al bijna de helft van al het oorspronkelijke bos op aarde verdwenen. Door deze wereldwijde ontbossing verliezen dieren en planten hun leefgebied, nemen de effecten van klimaatverandering toe en komt de mens sneller in contact met ziekteverwekkers die voor grote virusuitbraken kunnen zorgen. In onder meer Brazilië en Indonesië verdwijnen kostbare natuurgebieden in rap tempo. Bossen, savannes en graslanden maken plaats voor de productie van grondstoffen als soja, vee en palmolie.

De Europese Unie is wereldwijd een van de grootste importeurs van soja en palmolie. De EU-lidstaten zijn samen verantwoordelijk voor 36 procent van de wereldwijde import van producten die verband houden met de vernietiging van natuur. Nederland moet zich – als grootste importeur en doorvoerhaven van soja – blijven inspannen voor bindende Europese wet- en regelgeving, die bedrijven verplicht hun productieketens vrij te maken van ontbossing. Zo worden kwetsbare natuurgebieden binnen en buiten Europa beschermd.

Stop stroperij en de illegale handel in *wildlife* producten

Het stropen van bedreigde wilde dieren is een grote bedreiging voor het voortbestaan van vele diersoorten. Er gaan miljarden om in de georganiseerde *wildlife crime*, de economie achter stroperij. Illegale, ongecontroleerde handel in *wildlife* producten kan bovendien een gevaar voor de volksgezondheid vormen.

Nederland moet zich op internationaal niveau inspannen om illegale, ongecontroleerde markten te sluiten, waaronder de risicovolle, levende versmarkten (*wet markets*), waar wilde dieren worden verkocht voor menselijke consumptie. Daarbij is het belangrijk om de handhaving binnen een *single-market* als Europa op één niveau te krijgen, wat nu niet het geval is. Het is daarom van groot belang dat er een vervolg komt op het huidige *EU Wildlife Crime Action Plan* dat dit jaar afloopt en wordt geëvalueerd. Europese landen moeten zich blijven inzetten voor betere handhaving, het informeren van consumenten over wat wel en niet legale aankopen zijn en het aanpakken van de groeiende, illegale handel via online kanalen.

Investeer in heel Nederland in meer natuur

Natuur blijkt onmisbaar voor mensen om ontspanning en rust te vinden. Zeker in een ontregelde samenleving: sinds de coronacrisis trekken mensen massaal de natuur in. Maar de natuur in Nederland is er slecht aan toe. Het overgrote deel van de beschermde leefgebieden voor unieke diersoorten is onvoldoende van kwaliteit. Natuurgebieden zijn te klein en versnipperd en in slechte conditie. Het is hoog tijd om het verlies aan biodiversiteit te stoppen en te gaan werken aan herstel. De Nederlandse natuur kan worden versterkt, door zowel de kwaliteit van natuurgebieden te verbeteren, als meer ruimte te bieden voor natuur. Meer natuur

in heel Nederland betekent meer natuurgebied op het land, in en langs de zoete en zoute wateren en meer leefgebied voor planten en dieren in het boerenland. Door gebieden met elkaar te verbinden, kunnen planten en dieren zich makkelijker verspreiden en verplaatsen en zich aanpassen aan veranderende omstandigheden zoals klimaatverandering.

Het agrarisch landschap, goed voor meer dan 60% van ons land, moet weer een aantrekkelijk leefgebied voor dieren en planten worden. Tegelijkertijd is het belangrijk om te zorgen dat natuurgebieden niet te lijden hebben onder druk van buitenaf. Het meest urgent hierbij is het radicaal terugdringen van de uitstoot van stikstof. Daarnaast moet de kwaliteit van gebieden worden verbeterd door verdroging, vermesting en verzuring aan te pakken. Het maakt het landschap niet alleen voor planten en dieren afwisselender en aantrekkelijker, maar ook voor ons mooier en meer leefbaar.

2. VERANKER NATUUR IN ANDERE MAATSCHAPPELIJKE OPGAVEN

Zet natuuroplossingen in voor waterveiligheid

De komende decennia staat Nederland voor de opgave om de gevolgen van klimaatverandering, zoals een hogere zeespiegel en meer piekafvoer op de grote rivieren en lange periodes van droogte op te vangen. Dit vergt nu slimme keuzes zodat ook volgende generaties in een mooi en veilig land kunnen wonen en werken. Werken met natuur biedt tal van oplossingsrichtingen voor waterveiligheid, waarbij de natuur zelf ook versterkt wordt. Zo kunnen riviergebieden zo ingericht worden dat er bij hoogwater extra ruimte is voor waterberging, die vervolgens in droge tijden tekorten kan compenseren. Naast vaarroutes kunnen ook nevengeulen hoge waterstanden opvangen waardoor de rivier bevaarbaar blijft voor de scheepvaart. Deze natuurlijke klimaatbuffers leveren niet alleen veiligheid op, maar bieden ook de kans om meer natuur en daarmee een prettige leefomgeving te realiseren.

Het kabinet zet hiervoor de Programmatische Aanpak Grote Wateren voort waardoor natuurherstel, klimaatadaptatie en de hoogwaterbeschermingsopgave in samenhang worden gerealiseerd. Het nieuwe Rijksprogramma Integraal Rivier Management moet kiezen voor het verruimen van riviernatuur om een robuust en stabiel vaar netwerk voor de scheepvaart te realiseren. Pas daarnaast de Waterwet zo aan dat het nieuwe Deltaprogramma (2021-2027) natuurherstel automatisch meekoppelt.

Versnel de transitie naar natuurvriendelijke kringlooplandbouw

De wereldwijde, economische lock-down legt de kwetsbaarheid van ons voedselstelsel bloot. Nederland als 2e exporteur van de wereld verliest een groot deel van

de internationale afzetmarkt, omdat grenzen sluiten en de vraag naar producten keldert. Naast het wegvallen van export, laat ook de stikstofcrisis zien dat het huidige landbouwsysteem, met name de veehouderij, onhoudbaar is. Het recente stikstofmaatregelenpakket van het kabinet is onvoldoende om de natuur er weer bovenop te helpen en ruimte te creëren voor duurzame economische ontwikkeling.

Alle sectoren (landbouw, verkeer, industrie en bouw) zijn aan zet om bij te dragen aan een substantiële reductie van de stikstofuitstoot. Doel is om zo substantieel bij te dragen aan een goede staat van instandhouding van natuurgebieden en soorten in 2050. Hiervoor moeten alle sectoren in 2030 hun emissies met tenminste 50% te hebben verminderd (t.o.v. de emissies in 2018). Deze generieke afspraken bieden alle sectoren de ruimte voor een sectorspecifieke invulling. Naast een landelijke afspraak is ook een gebiedsgerichte aanpak nodig om bij stikstofgevoelige natuurgebieden de emissies verder te verminderen zodat ook daar natuurherstel kan worden gerealiseerd. De uitwerking van de landelijke en gebiedsgerichte reductiedoelstelling voor stikstof moet onderdeel zijn van een integrale aanpak en ook een positief effect hebben op de andere uitdagingen zoals vermindering van uitstoot van broeikasgassen, verbeteren water- en luchtkwaliteit, verdroging en klimaatadaptatie.

Aangezien de landbouw verantwoordelijk is voor het grootste aandeel in de stikstofdepositie op natuurgebieden, is dit het moment om de noodzakelijke reductie van stikstofemissies te koppelen aan de transitie naar een natuurvriendelijke kringlooplandbouw. Een landbouw die opereert binnen de draagkracht van natuur in plaats van de ecologische grenzen overschrijdt, geeft de boer toekomstperspectief en levert gezond voedsel. Dit betekent dat de steunmaatregelen en overheidsinvesteringen die naar de agrarische sector gaan, ingezet moeten worden om de omslag naar een duurzaam en veerkrachtig voedselsysteem te ondersteunen.

Maak zorg dragen voor natuur economisch rendabel

Verduurzaming van de economie met winst voor natuur is alleen mogelijk als de inspanningen die maatschappelijke partijen, zoals bijvoorbeeld boeren, hiervoor leveren voldoende worden beloond en gewaardeerd door de consument. Als er een afzetmarkt is voor kwalitatief hoogwaardige en gezonde producten is het mogelijk om de omslag naar een duurzame landbouw en daarmee een gezonde natuur, te realiseren. Het kabinet kan met wet- en regelgeving en slimme subsidies partijen zoals landschapsbeheerders ondersteunen in natuurbeheer. Banken kunnen hun leningen aantrekkelijk maken door verduurzaming te belonen met lagere rentes. Zorg dragen voor natuur is zorg dragen voor ons gezamenlijke kapitaal.

3. STIMULEER INTERNATIONALE AMBITIE EN SAMENWERKING

Maak wereldwijd stevige afspraken voor het herstel van natuur

Internationale samenwerking is een belangrijke voorwaarde voor succes. Ook op Europees niveau en wereldwijd moet Nederland zich steviger uitspreken voor groene ambities en concrete stappen. Meer dan ooit is het belangrijk om op mondiaal niveau nieuwe ambitieuze afspraken te maken hoe de natuur te beschermen. In de *Convention on Biodiversity Diversity* (CBD) hebben overheden waaronder Nederland afspraken gemaakt wat concreet te doen om het verlies aan biodiversiteit om te buigen naar herstel. De huidige doelen lopen dit jaar af en zijn nog niet gehaald. Benut de extra tijd van de uitgestelde biodiversiteitstop om in 2021 tot een ambitieus afsprakenpakket voor een wereldwijd Natuurakkoord te komen. Dreigingen van zoönoses die verband houden met risicovolle diersoorten en risicovolle wildmarkten, moeten met voorrang worden aangepakt.

Heb oog voor lokaal

Lokale gemeenschappen, waar ook ter wereld, worden hard geraakt als gevolg van de wereldwijde Covid-19 pandemie. Met name mensen in toch al kwetsbare posities raken door deze crisis hun werk en inkomen kwijt. In landen zonder sociale voorzieningen leidt dit tot het zoeken naar alternatieve vormen van bestaanszekerheid. We zien nu al dat lokale gemeenschappen door het wegvallen van inkomsten op zoek gaan naar bushmeat en dat stroperij toeneemt. Tegelijkertijd zal als gevolg van de verminderde toegang tot internationale handel de productie van goederen meer lokaal gaan plaatsvinden. De druk op lokale hulpbronnen en waardevolle ecosystemen om in de lokale productie en levensbehoeften te voorzien, zal toenemen.

Het bijdragen aan het beheer van natuurlijke hulpbronnen en de bescherming van waardevolle ecosystemen zal dan ook meer dan ooit een speerpunt moeten zijn van Nederlands internationale beleid. Voor lokale gemeenschappen die sterk afhankelijk zijn van de inkomsten van toerisme, is het belangrijk om andere, duurzame bronnen van inkomsten te creëren. In de tussentijd is een noodfonds vanuit de internationale gemeenschap voor de lokale gemeenschappen en de beschermde gebieden bittere noodzaak. We vragen de Nederlandse regering om zich hiervoor in te spannen. Daarnaast zal het internationale beleid van Nederland zich moeten richten op het bijdragen aan de diversificatie van de lokale economieën, investeren in duurzame lokale productie en het beleid inrichten op duurzame, lange termijn zelfredzaamheid.

Pak als Europa een voortrekkersrol

Europa kan met de ambitieuze *Green Deal* een cruciale voortrekkersrol spelen, mits de ambities ook echt gedragen worden door alle lidstaten. De *Green Deal* is de routekaart voor Europa om de Europese economie te verduurzamen, biodiversiteit

binnen en buiten Europa te herstellen en milieuproblemen aan te pakken. Doel is om een klimaatneutraal Europa te realiseren in 2050 met ruimte voor economische groei zonder hulpbronnen uit te putten. Dit lukt alleen als op alle beleidsdomeinen de klimaat- en milieuproblemen worden aangepakt. Tegelijkertijd wil Europa deze transitie voor iedereen zo rechtvaardig en inclusief mogelijk maken. Om het draagvlak binnen de Europese Unie voor de *Green Deal* te vergroten en te behouden, is het belangrijk dat Nederland de ambities actief uitdraagt. Zowel in binnen- als in buitenland.

Be one with nature.

Voor ons staat de natuur niet tegenover de mens, maar zijn we er onlosmakelijk deel van. We houden van die allesomvattende natuur. Van planten, dieren en mensen in hun grootst mogelijke diversiteit. Wij zijn natuur!

wwf.nl

Voor meer informatie:

Marieke van Zalk

Public Affairs

WWF-Nederland

mzalk@wwf.nl